

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه مقالات

پیشانی‌های آموزش ابتدایی

و

بزرگداشت دکتر غلامحسین شکوهی

چهره ماندگار تعلیم و تربیت ایران

(جلد دوم)

۵ و ۶ دی ماه ۱۳۹۴

به اهتمام:

دکتر محسن آیتی

دبیر علمی همایش

عضو هیئت علمی دانشگاه بیرجند

سید محمد حسینی

دبیر اجرایی همایش

سرشناسه: همایش ملی آموزش ابتدایی و بزرگداشت دکتر غلامحسین شکوهی (نخستین: ۱۳۹۴: بیرجند)
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه مقالات همایش ملی آموزش ابتدایی و تجلیل دکتر غلامحسین شکوهی / به اهتمام
محسن آیتی، سیدمحمد حسینی؛ آیر گزار کنندگان | اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی، دانشگاه
بیرجند، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران.

مشخصات نشر: بیرجند: نشر چهار درخت، ۱۳۹۴ -

مشخصات ظاهری: ج: جدول.

شابک: ج: ۱: ۷۵-۷۵۲۱-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۱-۷۶-۲-۲، ج: ۲: ۷۵-۷۵۲۱-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۱-۷۶-۲-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: ص:ع. به انگلیسی:

Moshsen Ayati, Seyyed Mohammad Hosseini. Proceeding of national conference on elementary education in Iran.

یادداشت: ج: ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیپا).

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: آموزش ابتدایی -- ایران -- کنگره‌ها

شناسه افزوده: حسینی، سیدمحمد، ۱۳۵۳ - گردآورنده

شناسه افزوده: آیتی، محسن، ۱۳۴۵ - گردآورنده

شناسه افزوده: دانشگاه بیرجند

شناسه افزوده: انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

شناسه افزوده: وزارت آموزش و پرورش. اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی

رده بندی ۳ - رده: ۳۹۴، ۸۱۰۹هـ/الف

رده بندی ۳ - رده: ۳۷۲/۵

شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۳۰

حقوق این اثر منحصراً به اداره کل آموزش و پرورش خراسان جنوبی است.

مجموعه مقالات همایش ملی آموزش ابتدایی و بزرگداشت دکتر
غلامحسین شکوهی چهره ماندگار تعلیم و تربیت ایران (جلد دوم)

به اهتمام: دکتر محسن آیتی، سید محمدحسینی

ناشر: نشر چهار درخت

چاپ اول: ۱۳۹۵

محل نشر: بیرجند

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ویراستار: مجتبی لاری

طرح جلد: محمدرضا فرج زاده

چاپ و صحافی: چاپ گلرو

شابک دوره: ۷۵-۷۵۲۱-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۱-۷۶-۸-۸

شابک: ۷۵-۷۵۲۱-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۱-۷۶-۲-۲

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

بیرجند - خیابان معلم - بین معلم ۴۴ و خیابان ۱۵ خرداد

تلفن: ۳۲۴۳۳۲۸۶ - ۵۶ - همراه: ۷۱۵۵ ۵۶۱ ۹۱۵

www.4derakht.ir

نشر چهار درخت

پیام وزیر

به نام خداوند جان و خرد

معلم آفتاب روشن اندیشه‌ها و طلیعه‌ی پرفروغ آموختن است. رسالت او، آفرینش و عملش، پرورش نیروهای بالقوه‌ی آدمی است. معلمی، راهی است که خداوند آغازگر و آفرینش‌گر آن بوده است.

شاید هیچ زمانی مثل امروز مسئله‌ی نیروی انسانی و کیفیت آن برای آموزش و پرورش حائز اهمیت نبوده است. زیرا از یک سو واجد سند تحول و برنامه درسی ملی هستیم که در مبنای نظری از یشتونه‌ی غنی فلسفه اسلامی برخوردار است و تلقی برنامه از معلم «اسوه و الگو» است و از دیگر سو تحول باید در عرصه مدرسه و کلاس درس ظهور و بروز یابد. به دیگر سخن تحقق تحول جز با کمک دست‌های پرتوان و اندیشه‌ی نافذ معلمان ممکن نیست. شخصیت‌های مؤثری که با حضور در کلاس درس، الگو و نمونه‌ای از تحصیل نظام تربیتی را پیش روی دانش‌آموزان قرار می‌دهند و برای نائل آمدن به حیاتی پادیزه طیب، شوق می‌آفرینند. معلمانی که با تکیه بر تفکر، تعقل، علم، عمل و ایمان در تربیت فرزندان آراسته به فضایل اخلاقی و واجد مهارت‌های لازم برای زندگی کردن و حل مسائل خود و جامعه می‌کوشند.

اکنون که نخستین همایش ملی آموزش ابتدایی همراه با تجلیل از استاد و الگوی روزگار ما در معلمی، چهره‌ی ماندگار و پدر تعلیم و تربیت ایران، دکتر غلامحسین شکوهی، باهمت معاونت آموزش ابتدایی برگزار می‌شود؛ ضمن تشکر از تمامی دست‌اندرکاران همایش به همه معلمان و پژوهشگران ارجمند که به ارائه‌ی آثار و نتایج پژوهش‌های خود در این همایش خواهند پرداخت؛ ذکر چند نکته را ضروری می‌دانم:

۱- این همایش ملی باید فرصتی برای توجه بیشتر به دوره‌ی ابتدایی و تأثیر و نقش ارزنده‌ی آن در همه‌ی بخش‌های جامعه تبدیل گردد و تلاشی باشد برای اینکه تمامی اعضای جامعه به فهم این مهم نائل آیند که: «امروز دیگر سرمایه‌های یک ملت نه در جاه‌های نفت یا در بانک‌ها بلکه در دبستان‌هاست» برای حفظ و پرورش این سرمایه‌ها چه کرده‌ایم؟

۲- دکتر غلامحسین شکوهی نمونه‌ی روشن معلمانی است که هم معلم بود و هم در طول عمر

بابرکت خود به تربیت معلمان همت گماشت بنابراین هم‌زمانی تجلیل از او با نخستین همایش ملی آموزش ابتدایی باید فرصتی باشد برای همه پژوهشگران و فرهنگیان ارجمند به‌ویژه همکاران عزیزمان در دوره‌ی دبستان تا ضمن آشنایی و بازخوانی ویژگی‌های معلمی دکتر شکوهی و سایر معلمان بزرگ و انطباق آن با تلقی برنامه درسی ملی از «معلم» به پژوهش در این زمینه بپردازند. به‌طوری‌که ضمن ارائه‌ی الگوهایی عینی از معلمان بزرگ معاصر، توانیج قدمی درراه اثبات نقش الگویی معلم و میزان امکان تحقق این نقش در میدان عمل تربیتی برداریم.

۳- در طول سال‌های داشت همواره دانشگاہیان از این‌که به نتایج پژوهش‌های آنان در عرصه‌ی عمل تربیتی نتوان نمود غله‌مند بوده‌اند. از دیگر سو فرهنگیان نیز معتقد بودند که حوزه‌ی نظر و دانش، از حقیقت تعلیم و تربیت در میدان عمل بی‌خبر یا کم‌اطلاع است. باید در این همایش و همایش‌های مشابه بکوشیم با شعار «هم‌دلی و هم‌زبانی» این دو حوزه را به یکدیگر نزدیک‌تر کنیم. چنانچه در این زمینه توفیقی حاصل شود شاهد همراهی روزافزون فرهنگیان ارجمند در اجرای سند تحول بنیادین و کاهش مقاومت نیروی انسانی در برابر تغییرات مطلوب خواهیم بود.

۴- همان‌گونه که مقام معظم رهبری فرمودند «تحول یک کار است لیکن در پشت این وجود لفظی، در پشت این کلمه، یک دنیا کار نهفته است.» تحول باید یک سند و منویات معظم له عزمی ملی می‌طلبد و تحقیق و پژوهش همراه با آموزش و پرورش مهم‌ترین کارهاست. بار دیگر از شرکت‌کنندگان در همایش و تمامی دست‌اندرکاران که در این راه قدمی برداشته یا قلمی زده‌اند تشکر می‌نمایم و توفیق روزافزوتان را از درگاه خداوند متعال مسألت دارم.

علی اصغر فانی

وزیر آموزش و پرورش

پیام دبیر علمی

هووالعلیم

آموزش‌های پیش‌دبستانی و دبستانی نخستین گام‌ها برای پرورش رسمی و برنامه‌ریزی شده نسل آینده این مرزوبوم است که جایگاهی بس ویژه و تأثیری پایدار دارد. نظام آموزشی برای دستیابی به اهداف والای جهانی و ملی نیازمند دانش بومی در عرصه تعلیم و تربیت است و شکل‌گیری این حوزه دانشی درگرو دانش‌های علمی بسیار گسترده و مداومی است که برگزاری همایش‌های علمی بخشی از آن به شمار می‌رود.

فراخوان همایش ملی آموزش ابتدایی، استقبال بخش گسترده‌ای از دانشجویان، استادان و کارشناسان و دست‌اندرکاران عرصه تعلیم و تربیت را به نمایش گذاشت. دریافت بیش از ۱۷۰۰ مقاله در زمانی کوتاه، پیامی آشکار برای کسانی است که عزمی برای اصلاح دارند. در راستای بهره‌گیری حداکثری از تالان‌های دلسوزانی که حاصل تجربه و دانش خود را به نگارش درآورده‌اند، اقدامات زیر ضرورت می‌یابد:

۱. برگزاری سلسله وار همایش ملی آموزش ابتدایی ایران به صورت دوسالانه
 ۲. تأسیس دبیرخانه دائمی همایش به عنوان بستری جهت دریافت و انتشار دائمی فعالان حوزه ابتدایی
 ۳. نیازسنجی پژوهشی و سیاست‌گذاری مبتنی بر آن در جهت تدبیر و تعامل هر چه بیشتر حوزه عمل و نظر
 ۴. و از همه مهم‌تر اهتمام و اقدام فوری برای پیاده‌سازی «مدیریت دانش» به عنوان زیرساختی کلیدی و ماندگار برای بنای رفیع دانشی که می‌تواند در آینده نه چندان دور، در عرصه جهانی به عزت قد برافشاند.
- برگزارکنندگان همایش با افتخار، خدمتگزار همه بزرگوارانی هستند که با ارسال مقالات و انتقال دانش و تجربیات خود در جهت اعتلای نظام آموزشی گام برمی‌دارند و از همه این تلاش‌ها صمیمانه سپاسگزاریم. بر خود لازم می‌دانم متواضعانه از کوتاهی‌های احتمالی آموزش طلبیم و امید دارم این همایش سرآغازی استوار برای حرکتی پایدار در عرصه آموزش ابتدایی کشور قرار گیرد.

والسلام علی من اتبع الهدی

محسن آیتی

دبیر علمی همایش

فهرست مقالات

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	شماره صفحه
۱	اثر بخشی مداخلات عصب - روان شناختی بر بهبود املاء کودکان با نقص توجه/ بیش فعالی: پژوهش مورد منفرد	نرگس گنج کوبان و احمد عابدی	۱
۲	اثر بخشی روی های رایانه ای در مهارت های ادراک بصری دانش آموزان کم توان ذهنی	محمد طحان، معصومه کلانتری و غلامرضا طحان	۲۷
۳	ارائه ی مدل قانون گذاری در بن دانش آموزان دوره ی ابتدای	سید علی سیدپورآذر و مریم السادات حسینی فر	۳۷
۴	ارتباط بین سبک رهبری مدیران مدارس و سلامت روانی مربیان ورزش	سید محمد نیازی، به جاد حاجی زاده، سید محسن حسینی، امین اله غفرانی و... غلامرضا	۵۷
۵	آموزش بر اساس استعاره، روشی مؤثر در آموزش ریاضیات ابتدایی	نغمه صلواتی نژاد و سید حسن علم الهدایی	۶۶

۷۷	بهروز صاحب زاده، الله نظر علی صوفی، علیرضا کیخا و پردخت اصلتی	بررسی اثربخشی روش های یاددهی - یادگیری مشارکتی تدریس ریاضی دوره ابتدایی در پیشرفت تحصیلی، بهبود تفکر منطقی، افزایش رغبت به تحصیل دانش آموزان و رضایت شغلی آموزگاران	۶
۹۵	هادی خسروی و سحر کاردان	بررسی بدفهمی های دانش آموزان پایه ششم در جمع و تفريق اعداد اعشاری	۷
۱۰۲	سیداحمد حسینی و انسیه بیگم حسینی	بررسی اثنا آموزش فلسفه مبتنی بر محتوای بومی بر روحیه پرسنگری دانش آموزان دختر پایه پنجم شهرستان نیشابور	۸
۱۳۹	شهلا محبی و فرانک موسوی	بررسی تأثیر بازی های آموزشی بر میزان پیشرفت درسی دانش آموزان دختر در درس ریاضی پایه چهارم ابتدائی ناحیه سه شهر کرمانشاه	۹
۱۵۱	حمید راوش غلامی و سید محمد میرحسینی	بررسی رابطه بین فشار روانی مدیران با عملکرد آنان در مدارس ابتدایی منطقه ۱۶ تهران	۱۰
۱۶۸	ایرج مهدی زاده، زهرا جعفری کرفستانی، راضیه یوسف بروجردی، رضا هویدا و فاطمه دهنوی	بررسی رابطه مدیریت دانش با سرمایه اجتماعی در مدارس ابتدایی بیرجند	۱۱
۱۸۰	رقیه آهنگر، ریحانه کیا	بررسی رابطه هوش فرهنگی با توانمندسازی	۱۲

	و فاطمه سکوتی	مدیران مدارس ابتدایی شهر آمل	
۱۹۹	شبشم نوری فرد و مرتضی اکبری	بررسی ساختار داستان های کتب فارسی دوره ابتدایی	۱۳
۲۲۰	منیره ماجدی و مهدی کیوان کار	بررسی عوامل پیش بینی کننده فرسودگی شغلی در بین معلمان ابتدایی شهرستان بیرجند با تأکید بر سلامت روان و تاب آوری	۱۴
۲۳۵	شهربانو حسینی	بررسی مقایسه ای ارزشیابی تدوین شده و عملیاتی در مدارس ابتدایی (نکته تحقیق کیفی)	۱۵
۲۵۷	کامله رشید و زهره قاسمی	بررسی میزان ارتقاء ادراک با مدرسه با رویکردی پدیدارمانی	۱۶
۲۷۱	رقیه آهنگر و ریحانه کیا	بررسی مؤلفه های بهره وری در مربیان پیش- دبستانی شهرستان آمل	۱۷
۲۸۹	مسعود اخگرو معصومه عالمی	بررسی نگرش مدیران مدارس دوره ابتدایی نسبت به اهداف مصوب شورای عالی آموزش و پرورش	۱۸
۳۰۱	امید معماری، زینب آرام ، صدیقه جمالی و محمد علی شاکری	بررسی و تحلیل میزان تأثیر شاخص های تعامل، آینده نگری و اجرایی در تکنیک درس پژوهی برای تدریس اثربخش و تولید دانش در معلمان شرکت کننده درس پژوهی	۱۹

۳۱۶	طالب افراه و فاطمه آچان	بررسی تحلیلی آراء و اندیشه‌های فلسفی - تربیتی دکتر غلامحسین شکوهی و امیل دورکیم و استنتاج دلالت‌های تربیتی آن	۲۰
۳۳۲	حسین مؤمنی مهموئی ، علیرضا جعفری و محمدحسین غلامی نوقاب	تأثیر روش تدریس همیاری بر مهارت‌های ارتباطی، سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی درس مطالعات اجتماعی	۲۱
۳۵۹	رضا براری و سیده رقیه محمدنژاد	تأثیر روش تدریس بر فرسودگی شغلی معلمان ابتدایی شهر بابل	۲۲
۳۸۷	محسن ایزان، فاروق احمدی، لقمان سلیمی و رقیه نصرتی سرایدشتی	بررسی رابطه‌ی مدیریت دانش آموزان شغلی معلمان ابتدایی شهرستان پیرانشهر	۲۳
۴۰۲	علی‌اکبر عبدالله زاده حسن‌الله، فاطمه صابری و مرضیه محمدی	تأثیر روش بازی آموزشی در یادگیری درس ریاضی دانش آموزان ششم ابتدایی شهرستان اردبیل	۲۴
۴۱۴	حسن رضا زین آبادی و شهریانو حسنی	تأملی بر پیامدهای طرح فلسفه برای کودکان: تحلیل تجربیات زیسته معلمان مجری طرح به روش نظریه داده بنیاد	۲۵
۴۳۶	دکتر لطف الله عباسی سروک و زهرا سادات ابراهیمی	تحلیل جایگاه روحیه تحقیق و علم‌گرایی در کتاب درسی تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی	۲۶

۴۴۹	نرگس زارعی بیدسکان	تحلیل محتوا کتاب مطالعات اجتماعی ششم دبستان بر اساس مؤلفه های هوش هیجانی بار آن	۲۷
۴۶۵	محمد اصل محمد علیزاده ، حشمت الله قهرمانلو و حمید مهماندوست	تدریس مبتنی بر هوش موفق: ویژگی های روانسنجی و ارتباط با مولفه های روحیه	۲۸
۴۸۲	معصومه ابراهیمی هژیرو علیرضا سجادی فاتح	تربیع روحیه خودباوری و اعتماد به نفس در دوره ابتدایی به وسیله داستان	۲۹
۴۹۴	آزاده دهقان و مهدی شاملو	توصیف و تحلیل زندگی و حرفه ای معلمان زن شاغل در دوره ابتدایی شهر ازنریان	۳۰
۵۱۱	الهام رعایی	جای خالی فانتزی در کتاب های درسی	۳۱
۵۲۳	بین حدادمقدم، زهرا نعمان و سارا صحرانورد	چگونه مشکلات املایی دانش آموزان پایه دوم دبستان را تقویت نمایم؟	۳۲
۵۳۴	علیرضا صهاره و زینب فضائلی فر	جایگاه آموزش کارآفرینی در برنامه های درسی دوره ابتدایی	۳۳
۵۴۹	اسدالله زنگویی و محمد نبی زاده	رابطه هوش معنوی با سبک رهبری تحول - آفرین در بین مدیران مدارس ابتدایی شهرستان بیرجند	۳۴

۵۶۶	محمدعلی رستمی نژاد، سمیه محمدی مقدم و ریحانه محمدی	کنکاشی در نقش طنز در افزایش اثربخشی آموزش ابتدایی: چرایی و چگونگی	۳۵
۵۸۰	سمیرا ارجمندی نیک	لذت انشا نویسی: دلالت‌های کاربرست رویکرد گلستر در تدریس انشا	۳۶
۵۹۲	دکتر ایران‌دخت فیاض و دکتر یحیی محمدی	مبانی فلسفه برنامه درسی مبتنی بر رویکرد انسان گرایی در آموزش: پرورش: مطالعه کی	۳۷
۶۰۶	لیلا عمرانی، حسین کاظمیان و ملک افشاری	مطالعه تطبیقی شرایط اسباب و نتایج مدیران مقطع ابتدایی در نظام آموزش و پرورش ایران با کشورهای ژاپن، آمریکا استرالیا	۳۸
۶۲۰	ساره معرف جهری محسن یوسف زاده	مقایسه اثربخشی روش بازی درمانی با گل درمانی در درمان نقص توجه کودکان دبستانی	۳۹
۶۴۱	کبری کریم زاده	میزان کاربرد مؤلفه‌های مدیریت مهارت‌های روابط انسانی توسط مدیران مدارس دوره‌ی ابتدایی شهر تهران از دیدگاه معلمان	۴۰

۶۵۷	سیدحسن قالیبافان و فاطمه کبری مقبولی	نقد و بررسی دیدگاه مدرسه زدایی از جامعه ایوان ایلچ	۴۱
۶۷۷	مهدی جعفری، سعیده شریفی و علیرضا جعفری	نقش اقدام پژوهی در تعالی معلمان ابتدایی	۴۲
۶۹۱	محمدرضا رزم آرا	نقش خود کارآمدی معلمان بر خود پنداره، کیفیت زندگی در مدرسه و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم دوره ابتدایی	۴۳
۷۰۶	ایرج مهدیزاده، احسان قربانیان و مهدی خزاعی فر	نقش دانشگاه فرهنگیان در ایجاد صلاحیت های حرفه دانش‌نویان	۴۴
۷۱۸	حسن مظاهری و راضیه جلیلی	نقش نهادهای غیررسمی تربیت در آموزش و یادگیری دانش آموزان دوره ابتدایی از منظر اسناد تحولی آموزش و پرورش	۴۵
۷۳۰	میرزا محمد رحمت اله خسروی و میرزا محمدی	واکاوی تجارب معلمان در تدریس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی	۴۶
۷۴۵	عباس اناری نژاد، لیلا پور اسدو مرضیه عابدینی	واکاوی درس کارورزی رشته علوم تربیتی (آموزش ابتدایی) مطالعه موردی: دانشگاه فرهنگیان استان فارس	۴۷
۷۶۳	فخرالسادات نصیری ولیک بنی، سیروس قنبری و زهرا سرجهانی	ویژگی ها و شایستگی های مدیران بالنده	۴۸